

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 27. februarja 2014*

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe — Pogodba o potrošniškem posojilu — Nepošteni pogoji — Direktiva 93/13/ES — Izvršba arbitrarne odločbe — Predlog za intervencijo v izvršilnem postopku — Združenje za varstvo potrošnikov — Nacionalna zakonodaja, ki ne dopušča take intervencije — Procesna avtonomija držav članic“

V zadevi C-470/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Okresný súd Svidník (Slovaška) z odločbo z dne 31. avgusta 2012, ki je prispela na Sodišče 19. oktobra 2012, v postopku

Pohotovosť s. r. o.

proti

Miroslavu Vašuti,

ob udeležbi

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, sodnika, C. Toader (poročevalka), sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Pohotovosť s. r. o. J. Fuchs, konateľ spoločnosti,
- za Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS I. Šafranko, odvetnik,
- za slovaško vlado B. Ricziová, agentka,
- za nemško vlado T. Henze in J. Kemper, agenta,

* Jezik postopka: slovaščina.

— za Evropsko komisijo M. van Beek in A. Tokár, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 12. decembra 2013

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 6, 7 in 8 Direktive Sveta 93/13/EGS o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) v zvezi s členoma 38 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Pohotovost' s. r. o. (v nadaljevanju: Pohotovost') in M. Vašuto v zvezi z izvršbo arbitražne odločbe, s katero je bilo slednjemu naloženo vračilo zneska v zvezi s pogodbo o potrošniškem posojilu.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 3(1) Direktive 93/13/ES določa:

„Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“

- 4 Člen 6(1) te direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev.“

- 5 Člen 7 navedene direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

2. Sredstva, navedena v odstavku 1, vključujejo predpise, na podlagi katerih lahko osebe ali organizacije, ki imajo po nacionalnem pravu pravni interes pri zaščiti potrošnikov, ukrepajo v skladu z zadevnim nacionalnim pravom na sodiščih ali pri pristojnih upravnih organih, da odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo, nedovoljeni, tako da lahko uporabijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe takih pogojev.

3. Pravna sredstva, navedena v odstavku 2, so lahko ob upoštevanju nacionalnega prava, usmerjena posamično ali skupaj zoper več prodajalcev ali ponudnikov iz istega gospodarskega sektorja ali zoper njihova združenja, ki uporabljajo ali priporočajo uporabo enakih splošnih pogodbenih pogojev ali podobnih pogojev.“

6 Člen 8 te direktive določa:

„Države članice na področju, ki ga pokriva ta direktiva, lahko uvedejo ali obdržijo bolj stroge določbe, združljive s Pogodbo, da bi zagotovile višjo raven varstva potrošnikov.“

Slovaško pravo

7 Člen 93 zakona o civilnem postopku v različici, ki se uporablja v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o civilnem postopku), določa:

„1. V podporo predlogom tožeče ali tožene stranke lahko intervenira oseba, ki ima pravni interes pri izidu postopka, če ne gre za postopek za razvezo zakonske zveze, postopek ugotavljanja veljavnosti zakonske zveze ali postopek ugotavljanja njenega obstoja.

2. V podporo predlogom tožeče ali tožene stranke lahko intervenira tudi pravna oseba, katere dejavnost je namenjena varstvu pravic v skladu s posebno določbo.

3. Ta oseba v postopku intervenira na lastno pobudo ali na predlog stranke, ki jo napoti sodišče. Sodišče odloča o dopustnosti intervencije le na podlagi ustreznega predloga.

4. V postopku ima intervenient enake pravice in dolžnosti kot stranka v postopku. Vendar deluje sam zase. Če so njegova dejanja v nasprotju z dejanji stranke, v podporo katere intervenira, sodišče presodi o njih po preučitvi vseh okoliščin.“

8 Člen 251(4) tega zakona določa:

„Izvršitev odločb in izvršilni postopek v smislu posebnega predpisa [...] urejajo določbe iz prejšnjih delov, razen če je v tem posebnem predpisu določeno drugače. Vendar se odločitev vedno sprejme s sklepom.“

9 Člen 37(1) in (3) zakona o izvršbi v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o izvršbi), določa:

„1. Stranki postopka sta upnik in dolžnik; druge osebe so lahko stranke v postopku le v delu, v zvezi s katerim jim je ta status priznan s tem zakonom. Kadar sodišče odloča o stroških izvršbe, je stranka postopka tudi pooblaščen sodni izvršitelj.

[...]

3. Izvršba ne more biti opravljena zoper drugo osebo, kot je tista, ki je v sklepu navedena kot dolžnik, ali v korist druge osebe, kot je tista, ki je v sklepu navedena kot upnik, razen če se dokaže, da so bile na to osebo prenesene obveznosti ali pravice na podlagi izvršilnega naslova v skladu s členom 41. Če pride do prenosa ali subrogacije pravic in obveznosti iz izvršljivega naslova, morajo stranke v postopku o tem pisno in brez nepotrebnega odlašanja obvestiti izvršilni organ. Obvestilu mora biti priložen dokument, ki dokazuje prenos ali subrogacijo pravic in obveznosti. Izvršilni organ mora sodišče obvestiti o prošnji za dovoljenje za spremembo strank v postopku v 14 dneh od dneva, ko je izvedel za te okoliščine. Sodišče o prošnji odloči s sklepom v roku 60 dni od datuma obvestila o prošnji. Sklep je posredovan izvršilnemu organu, upniku in dolžniku, ki so navedeni na sklepu o izvršbi, ter stranki, na katero je bila prenesena pravica ali obveznost.“

10 V skladu s členom 25(1) in (2) zakona št. 250/2007 o varstvu potrošnikov lahko združenje pri upravnem organu ali sodišču vloži pravno sredstvo za varstvo pravic potrošnika ali je lahko stranka v postopku, če so taki cilji glavni namen njegove dejavnosti ali če je to združenje na seznamu

subjektov, pooblaščenih od Evropske komisije, brez poseganja v pravico sodišča, da v vsakem posameznem primeru preuči, ali ta subjekt sme vložiti pravno sredstvo. Poleg tega lahko združenje na podlagi pooblastila zastopa potrošnika v postopkih pred državnimi organi, ki se nanašajo na uresničevanje potrošnikovih pravic, vključno s povrnitvijo škode, nastale zaradi kršitve pravic potrošnika.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 11 Družba Pohotovost' je z M. Vašuto sklenila pogodbo o potrošniškem posojilu. Z odločbo z dne 9. decembra 2010 je Stály rozhodcovský súd (stalno arbitražno sodišče) M. Vašuti naložilo plačilo določenega zneska družbi Pohotovost'.
- 12 Družba Pohotovost' je vložila predlog za izvršbo na podlagi te arbitražne odločbe, ki je postala pravnomočna in izvršljiva. Sodni izvršitelj, ki ga je pooblastila družba Pohotovost', je 25. marca 2011 pri Okresný súd Svidník (Okrajno sodišče v Svidníku) vložil prošnjo za dovoljenje za izvršbo te arbitražne odločbe. Z odločbo z dne 29. junija 2011 je bila ta prošnja v delu, ki se nanaša na izterjavo zamudnih obresti in stroškov v zvezi s to izterjavo, zavrtnjena. Je pa navedeno sodišče ugodilo predlogu za izvršbo te iste odločbe za druge terjatve.
- 13 Združenje na ochranu občana spotrebitela HOOS (združenje za varstvo potrošnikov HOOS, v nadaljevanju: Združenje HOOS) je 9. septembra 2011 na podlagi člena 93(2) zakona o civilnem postopku vložilo predlog, da se mu dovoli intervencija v izvršilnem postopku. Predvsem je trdilo, da pooblaščen sodni izvršitelj ni nepristranski, zlasti zato ker je bil v preteklosti v delovnem razmerju z družbo Pohotovost'. V skladu s sodno prakso Ústavný súd Slovenskej republiky (Ustavno sodišče Slovaške Republike) dejstvo, da je bil ta sodni izvršitelj zaposlen pri družbi Pohotovost', ni v skladu z dolžnostjo nepristranskosti sodnega izvršitelja. Združenje HOOS je poleg tega predlagalo, naj se izvršilni postopek v celoti prekine.
- 14 Družba Pohotovost' je v vlogi z dne 27. marca 2012 predlagala, naj se ugotovi nedopustnost intervencije Združenje HOOS pred predložitvenim sodiščem, ker zakon o izvršbi možnosti take intervencije izrecno ne določa.
- 15 Okresný súd Svidník je s sklepom z dne 24. maja 2012 predlog Združenje HOOS da se mu dovoli intervencija v izvršilnem postopku razglasilo za nedopusten in predlog za prekinitev tega postopka zavrglo.
- 16 Združenje HOOS je 18. junija 2012 zoper ta sklep vložilo pravno sredstvo. Prvič, trdilo je, da M. Vašuta ni bil dovolj obveščen. Drugič, zadevno sodišče po njegovem mnenju ni uporabilo predpisov po uradni dolžnosti, ki bi zadoščali za obrambo zoper nepošteno arbitražno klavzulo, in ni izpeljalo pravnih posledic iz dejstva, da skupna letna efektivna obrestna mera v pogodbi o potrošniškem posojilu ni bila navedena. Po mnenju združenja predložitveno sodišče ni pravilno uporabilo sodne prakse, ki med drugim izhaja iz sodbe z dne 6. oktobra 2009 v zadevi Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, ZOdl., str. I-9579) in sklepa z dne 16. novembra 2010 v zadevi Pohotovost' (C-76/10, ZOdl., str. I-11557).
- 17 Iz pisnih stališč, predloženih Sodišču, izhaja, da je Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovno sodišče Slovaške republike) s sodbo z dne 10. oktobra 2012 razsodilo, da intervencija združenja za varstvo potrošnikov v izvršilnem postopku zoper potrošnika ni dopustna, saj ne gre za pravdni postopek, temveč postopek izvršitve pravnomočne in za dolžnika zavezujoče meritorne odločbe. Poleg tega naj bi Ústavný súd Slovenskej Republiky sprejel podobno rešitev v sodbi z dne 15. januarja 2013.
- 18 Predložitveno sodišče meni, da bi razlaga Direktive št. 93/13, ki bi jo podalo Sodišče, lahko odločilno vplivala na rešitev spora o glavni stvari.

- 19 Okresný súd Svidník je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člene 6(1), 7(1) in 8 Direktive 93/13 [...] v zvezi s členoma 38 in 47 [Listine] razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni določbi, kot je člen 37(1) in (3) zakona o izvršbi, ki združenju za varstvo pravic potrošnikov ne dopušča intervencije v izvršilnem postopku?
 2. Če je odgovor na prvo vprašanje, da navedena zakonska določba ni v nasprotju s pravom [Unije], ali je treba določbe iz člena 37(1) in (3) zakon o izvršbi razlagati tako, da ne nasprotujejo temu, da nacionalno sodišče na podlagi členov 6(1), 7(1) in 8 [navedene direktive] združenju za varstvo pravic potrošnikov prizna status intervenienta v izvršilnem postopku?“

Predlogi družbe Pohotovost' po koncu ustnega postopka

- 20 Družba Pohotovost' je z vlogo z dne 31. januarja 2014, ki je v sodno tajništvo prispela 6. februarja 2014, zaradi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, predstavljenih 12. decembra 2013, v skladu s členom 83 Poslovnika Sodišča predlagala ponovno odprtje ustnega dela postopka, pri čemer se je sklicevala na nezadostne informacije o novem dejstvu, ki bi lahko odločilno vplivalo na odločitev Sodišča. Poleg tega je družba Pohotovost' Sodišču predlagala, naj v okviru tega postopka za sprejetje predhodne odločbe zasliši stranko iz pravnega postopka pred Okresný súd Bardejov (Okrajno sodišče Bardejov), v imenu katere naj bi Združenie HOOS vložilo tožbo, ki se opira na pravno neustrezne tožbene razloge in trditve.
- 21 Prvič, treba je spomniti, da lahko Sodišče v skladu s členom 83 Poslovnika po uradni dolžnosti ali na predlog generalnega pravobranilca oziroma na predlog strank odredi ponovno odprtje ustnega postopka, če meni, da dejansko stanje ni dovolj razjasnjeno ali da je treba v zadevi odločiti na podlagi navedbe, o kateri stranki nista razpravljali (sodba z dne 12. decembra 2013 v zadevi Carratù, C-361/12, točka 18 in navedena sodna praksa).
- 22 Drugič, na podlagi člena 252, drugi odstavek, PDEU je dolžnost generalnega pravobranilca, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih se v skladu s Statutom Sodišča Evropske unije zahteva njegovo sodelovanje. Pri opravljanju te naloge lahko predlog za sprejetje predhodne odločbe po potrebi analizira v širšem okviru, in ne prav v takem, kakršnega je opredelilo predložitveno sodišče ali stranke v postopku v glavni stvari. Ker Sodišča ne vežejo ne sklepnih predlogi generalnega pravobranilca ne obrazložitev, na kateri ti predlogi temeljijo, ni nujno ponovno odpirati ustnega postopka v skladu s členom 83 Poslovnika vsakič, ko generalni pravobranilec sproži pravno vprašanje, o katerem se stranki nista izrekli (zgoraj navedena sodba Carratù, točka 19 in navedena sodna praksa).
- 23 V tej zadevi po eni strani ni treba odločiti na podlagi navedbe, o kateri stranki nista razpravljali. Po drugi strani je treba glede predloga družbe Pohotovost', naj Sodišče v okviru zadevnega postopka za sprejetje predhodne odločbe zasliši osebo, ki je stranka iz drugega postopka pred nacionalnim sodiščem, kot je postopek v glavni stvari, spomniti, da je postopek iz člena 267 PDEU postopek sodelovanja med nacionalnim sodiščem in Sodiščem Unije in da so v skladu s členom 97(1) Poslovnika stranke v sporu o glavni stvari tiste, ki jih v skladu z nacionalnimi postopkovnimi pravili določi predložitveno sodišče. V tej zadevi pa predložitveno sodišče zadevne osebe ni opredelilo kot stranko v sporu o glavni stvari (glej v tem smislu sklep predsednika Sodišča z dne 23. marca 2007 v zadevi Cedilac, C-368/06, točka 6).
- 24 V teh okoliščinah je treba ob tem, da se je generalni pravobranilec opredelil, predloge družbe Pohotovost' zavrniti.

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 25 Družba Pohotovost' je v pisnih stališčih, vloženi na podlagi člena 23, drugi odstavek, Statuta Sodišča, Sodišče med drugim obvestila, da je pri predložitvenem sodišču 14. novembra 2012 vložila vlogo, v kateri je navedla, da želi predlog za izvršbo v celoti umakniti in predlagala, naj se postopek ustavi. Predložitveno sodišče naj bi bilo dolžno odločiti o tem umiku in izvršilni postopek ustaviti. V vsakem primeru bi Sodišče moralo glede na to, da je postopek v glavni stvari ustavljen, zavreči ta predlog za sprejetje predhodne odločbe kot nedopusten.
- 26 Okresný súd Svidník, ki ga je Sodišče pozvalo, naj glede na sporočeni umik potrdi, ali še vedno odloča o sporu, v okviru katerega je prvotno vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, in ali s tega vidika vztraja pri tem predlogu, je v dopisih, ki sta prispela na Sodišče 8. julija in 10. septembra 2013, odgovorilo, da je 27. decembra 2012 družba Pohotovost' pri njem vložila predlog za prekinitev izvršilnega postopka na podlagi arbitrarne odločbe. Predložitveno sodišče je tudi navedlo, da je spis v postopku v glavni stvari odslej pri Krajsky súd v Prešove (regionalno sodišče Prešov), ker je bilo pri njem vložena pritožba družbe Pohotovost' zoper odločbo o predložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe. Okresný súd Svidník pa je navedlo, da postopek v glavni stvari pred njim še vedno poteka in zato vztraja pri predlogu za sprejetje predhodne odločbe.
- 27 V zvezi s tem zadostuje spomniti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča zastavijo v pravnem in dejanskem okviru, ki so ga pristojna opredeliti in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, velja domneva upoštevnosti. Predlog nacionalnega sodišča je mogoče zavreči samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2007 v združenih zadevah van der Weerd in drugi, od C-222/05 do C-225/05, ZOdl., str. I-4233, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 28 Vendar iz besedila in strukture člena 267 PDEU izhaja, da se za postopek predhodnega odločanja domneva, da pred nacionalnimi sodišči dejansko poteka spor, v okviru katerega se od teh sodišč zahteva, da izdajo odločbo, v kateri bo mogoče upoštevati sodbo, izdano na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe (glej v tem smislu sodbe z dne 15. junija 1995 v združenih zadevah Zabala Erasun in drugi, od C-422/93 do C-424/93, Recueil, str. I-1567, točka 28; z dne 12. marca 1998 v zadevi Djabali, C-314/96, Recueil, str. I-1149, točka 18, in z dne 20. januarja 2005 v zadevi García Blanco, C-225/02, ZOdl., str. I-523, točka 27).
- 29 Razlog za obstoj predloga za sprejetje predhodne odločbe namreč ni oblikovanje posvetovalnih mnenj o splošnih ali hipotetičnih vprašanjih, temveč dejanska potreba po učinkoviti rešitvi spora (glej sodbe z dne 16. decembra 1981 v zadevi Foglia, 244/80, Recueil, str. 3045, točka 18; z dne 25. marca 2004 v združenih zadevah Azienda Agricola Ettore Ribaldi in drugi, od C-480/00 do C-482/00, C-484/00, od C-489/00 do C-491/00 in od C-497/00 do C-499/00, Recueil, str. I-2943, točka 72, in zgoraj navedeno sodbo García Blanco, točka 28).
- 30 V tej zadevi je treba ugotoviti, da je predložitveno sodišče na vprašanje Sodišča odgovorilo, da postopek v zadevi, ki mu je bila predložena, še vedno teče. Glede na to, da je postopek iz člena 267 PDEU, v skladu z ustaljeno sodno prakso instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim razlago prava Unije, ki jo potrebujejo za rešitev obravnavanega spora (glej zlasti sodbi z dne 16. julija 1992 v zadevi Meilicke, C-83/91, Recueil, str. I-4871, točka 22, in z dne 24. marca 2009 v zadevi Danske Slagterier, C-445/06, ZOdl., str. I-2119, točka 65), tak odgovor nacionalnega sodišča Sodišče zavezuje in ga stranke v postopku v glavni stvari načeloma ne morejo izpodbijati.

- 31 Glede na to, da je bila zoper predložitveno odločbo vložena pritožba, je treba spomniti, da v skladu s členom 267 PDEU presoja upoštevnosti in nujnosti vprašanja za predhodno odločanje načeloma spada le v pristojnost sodišča, ki sprejme odločbo o predložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, s pridržkom, da Sodišče opravi omejen preizkus v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 27 te sodbe. Predložitveno sodišče je torej pristojno za ugotavljanje posledic morebitne sodbe, izdane v okviru pritožbe, vložene zoper odločbo o predložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, in zlasti ugotoviti, ali je treba njegov predlog za sprejetje predhodne odločbe ohraniti, spremeniti ali umakniti (glej sodbo z dne 16. decembra 2008 v zadevi *Cartesio*, C-210/06, ZOdl., str. I-9641, točka 96).
- 32 Iz tega izhaja, da mora v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, Sodišče v interesu jasnosti in pravne varnosti upoštevati odločbo o predložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki učinkuje, dokler je sodišče, ki jo je izdalo, ne prekliče ali spremeni, s tem da lahko le zadnjenavedeno sodišče odloči o takem preklicu ali spremembi (glej zgoraj navedeno sodbo *Cartesio*, točka 97).
- 33 Samo če sodišče, ki odloča o pritožbi, v skladu s pravili nacionalnega procesnega prava, ki se uporabijo, razveljavi zavrnitev predložitvenega sodišča da bi upoštevalo umik tožbe tožeče stranke v postopku v glavni stvari in odredi umik predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo zadenjnavedeno sodišče, lahko Sodišče ukrepa v skladu z odločitvijo sodišča, ki odloča o pritožbi, in po pridobitvi, če je ta potrebna, stališč predložitvenega sodišča v zvezi s tem, zadevo izbriše iz vpisnika Sodišča (glej v tem smislu sklep predsednika Sodišča z dne 25. septembra 2013 v zadevi *BNP Paribas Personal Finance in Facet*, C-564/12, točke od 1 do 5).
- 34 Treba pa je ugotoviti, da predložitveno sodišče ali katerokoli drugo sodišče v smislu člena 267 PDEU v tej zadevi Sodišča o taki odločbi Krajsky súd v Prešove ni obvestilo.
- 35 Glede na vse zgornje ugotovitve je na predlog za sprejetje predhodne odločbe treba odgovoriti.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 36 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanje izvedeti, ali je treba Direktivo Sveta 93/13/EGS, predvsem člene 6(1), 7(1) in 8 te direktive, v zvezi s členoma 38 in 47 Listine razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, ki združenju za varstvo pravic potrošnikov ne dopušča intervencije v izvršilnem postopku zoper upoštevne potrošnika.
- 37 V zvezi s tem iz predložitvene odločbe izhaja, da želi Združenje HOOS v postopku v glavni stvari intervenirati v izvršilnem postopku, ki ga je družba Pohotovost' sprožila proti M. Vašuti, predvsem ker meni, da Okresný súd Svidník z odločitvijo, da prekine postopek izvršbe arbitražne odločbe le za del terjatve, v preostalem pa to izvršbo dovoli, ni zagotovilo zadostne obrambe po uradni dolžnosti glede nepoštene arbitražne klavzule in ni izpeljalo pravnih posledic iz dejstva, da skupna letna efektivna obrestna mera v pogodbi o potrošniškem posojilu ni navedena. Slednja odločitev naj ne bi bila v skladu s sodno prakso Sodišča, ki med drugim izhaja iz zgoraj navedenega sklepa v zadevi *Pohotovost'*.
- 38 Očitno je tudi, da je v skladu s členom 93(2) zakona o civilnem postopku združenje varstva potrošnikov lahko intervenient v meritornem postopku v katerem je udeležen potrošnik in ki se nanaša na njegove pravice. V izvršilnih postopkih, katerih stranka je potrošnik oziroma v katerih gre za izvršitev na podlagi sodbe nacionalnega sodišča ali pravnomočne arbitražne odločbe, kot je ta v postopku v glavni stvari, pa zakon o izvršilnem postopku v skladu s sodno prakso Najvyšší súd Slovenskej republiky in Ústavný súd Slovenskej republiky ne dopušča intervencije takega združenja.

- 39 V skladu z ustaljeno sodno prakso sistem varstva, uveden z Direktivo 93/13, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih ne more vplivati (sodbi z dne 27. junija 2000 v združenih zadevah *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores*, od C-240/98 do C-244/98, *Recueil*, str. I-4941, točka 25, in z dne 26. oktobra 2006 v zadevi *Mostaza Claro*, C-168/05, *ZOdl.*, str. I-10421, točka 25, ter zgoraj navedeni sklep *Pohotovost'*, točka 37).
- 40 Da bi Sodišče zagotovilo varstvo, ki mu sledi ta direktiva, je večkrat poudarilo, da je mogoče ta neenak položaj izravnati le s pozitivnim posredovanjem zunaj kroga pogodbenih strank (zgoraj navedene sodbe *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores*, točka 27; *Mostaza Claro*, točka 26, in *Asturcom Telecomunicaciones*, točka 31, ter zgoraj navedeni sklep *Pohotovost'*, točka 39).
- 41 Pristojnost sodišča, da po uradni dolžnosti obravnava nedovoljenost pogoja, je primerno sredstvo za to, da se doseže rezultat, ki je določen v členu 6 Direktive 93/13 in sicer preprečitev, da bi posameznega uporabnika zavezoval nedovoljeni pogoj, ter prispeva k uresničevanju cilja, določenega v njenem členu 7, ker ima lahko taka obravnava odvrtilni učinek, ki vpliva na prenehanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih prodajalec ali ponudnik sklepa s potrošniki (sodba z dne 21. novembra 2002 v zadevi *Cofidis*, C-473/00, *Recueil*, str. I-10875, točka 32, in zgoraj navedena sodba *Mostaza Claro*, točka 27, ter zgoraj navedeni sklep *Pohotovost'*, točka 41).
- 42 Kot je generalni pravobranilec navedel med drugim v točkah 55 in 56 sklepnih predlogov, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je naloga nacionalnega sodišča, ki kot v postopku v glavni stvari odloča v izvršilni zadevi na podlagi pravnomočne arbitražne odločbe, da v skladu z navedeno direktivo pozitivno posreduje zunaj kroga pogodbenih strank z namenom izravnave neenakega položaja potrošnika in prodajalca ali ponudnika. To sodišče mora, če so mu na voljo potrebni pravni in dejanski elementi, po uradni dolžnosti preizkusiti nepoštenost pogodbenih klavzul, na katerih temelji terjatev iz te arbitražne odločbe, kadar mora v skladu z notranjimi postopkovnimi pravili po uradni dolžnosti v podobnem izvršilnem postopku preizkusiti neskladnost arbitražne klavzule z nacionalnimi pravili javnega reda (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi z dne 4. junija 2009 v zadevi *Pannon GSM*, C-243/08, *Recueil*, str. I-4713, točka 32, in *Asturcom Telecomunicaciones*, točka 53, ter zgoraj navedeni sklep *Pohotovost'*, točka 51).
- 43 Glede vloge, ki jo lahko ima združenje za varstvo potrošnikov, je treba spomniti, da člen 7(1) Direktive 93/13 določa, da države članice zagotovijo, da obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, sklenjenih s potrošniki (sodba z dne 26. aprila 2012 v zadevi *Invitel*, C-472/10, točka 35). V zvezi s tem je iz člena 7(2) te direktive razvidno, da navedena sredstva obsegajo možnost, da osebe ali organizacije, ki imajo pravni interes pri zaščiti potrošnikov, ukrepajo na sodiščih, da ta odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo, nedovoljeni, in če je treba, prepovejo njihovo uporabo (glej sodbo z dne 24. januarja 2002 v zadevi *Komisija proti Italiji*, C-372/99, *Recueil*, str. I-819, točka 14, in zgoraj navedeno sodbo *Invitel*, točka 36).
- 44 Preventivnost in odvrtilni namen opustitvenih tožb ter njihova samostojnost glede na vse posamezne konkretne spore pomenijo, da je take tožbe mogoče vložiti, tudi če pogoj, katerega prepoved se zahteva, v nekaterih pogodbah ni uporabljen (glej zgoraj navedeni sodbi *Komisija proti Italiji*, točka 15, in *Invitel*, točka 37).
- 45 Vendar je treba ugotoviti, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 62 sklepnih predlogov, da ne Direktiva 93/13 ne direktive, ki so ji sledile in dopolnile zakonodajni okvir varstva potrošnikov, ne vsebujejo določb o vlogi, ki sme ali mora biti priznana združenju za varstvo potrošnikov v posameznih sporih, v katere je vključen potrošnik. Direktiva 93/13 torej ne določa, ali morajo imeti taka združenja pravico intervenirati v podporo potrošnikom v okviru posameznih sporov.

- 46 Zato je ob neobstoju predpisa Unije glede možnosti, da združenja za varstvo potrošnikov intervenirajo v posameznih sporih, v katere je vključen potrošnik, notranji pravni red posamezne države članice tisti, ki na podlagi načela procesne avtonomije uvede taka pravila, vendar le, če niso manj ugodna od tistih, ki veljajo za primerljive položaje, za katere velja nacionalno pravo (načelo enakovrednosti), in da z njimi ni praktično onemogočeno ali preveč oteženo izvrševanje pravic, ki jih daje pravo Unije (načelo učinkovitosti).
- 47 Prvič, načelo enakovrednosti zahteva, da se zadevno nacionalno pravilo uporablja brez razlikovanja za tožbe, ki temeljijo na kršitvi prava Unije, in za tožbe, ki temeljijo na kršitvi nacionalnega prava, če imajo podoben predmet in podlago (glej zlasti sodbo z dne 29. oktobra 2009 v zadevi Pontin, C-63/08, ZOdl., str. I-10467, točka 45).
- 48 Predložitveno sodišče, ki edino neposredno pozna podrobna postopkovna pravila v zvezi s pravnimi sredstvi nacionalnega prava, je – zato da preveri, ali je v zadevi, ki mu je bila predložena, navedeno načelo upoštevano – pristojno, da preuči predmet in bistvene elemente domnevno podobnih nacionalnih pravnih sredstev. Vendar lahko Sodišče zaradi presoje, ki jo mora opraviti nacionalno sodišče, slednjemu zagotovi določene elemente v zvezi z razlago prava Skupnosti.
- 49 V zvezi s tem iz predložitvene odločbe izhajajo, da člen 37(1) zakona o izvršbi, kot to poudarja generalni pravobranilec v točki 73 sklepnih predlogov, izključuje intervencijo vseh tretjih oseb v kakršnem koli izvršilnem postopku na podlagi pravnomočne odločbe nacionalnega sodišča ali arbitražne odločbe, ne glede na to, ali se ta intervencija opira na kršitev prava Unije ali nacionalnega prava.
- 50 V takih okoliščinah ni mogoče meniti, da taka zakonodaja krši načelo enakovrednosti s tem, da združenju za varstvo potrošnikov ne zagotavlja možnosti intervencije v izvršilnem postopku na podlagi pravnomočne arbitrarne odločbe, kot je ta v postopku v glavni stvari.
- 51 Drugič, glede načela učinkovitosti je treba spomniti, da je Sodišče že razsodilo, da je treba vsak primer, v katerem se zastavi vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali pretirano otežuje uporabo prava Unije, obravnavati ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči. V zvezi s tem je treba po potrebi upoštevati načela nacionalnega pravnega sistema, kot so načelo varstva pravic obrambe, načelo pravne varnosti in učinkovit potek postopka (glej sodbo z dne 5. decembra 2013 v zadevi Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 52 Člen 38 Listine določa, da politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov. Ta zahteva velja za izvajanje Direktive 93/13. Vendar pa glede na to, da ta direktiva ne vsebuje določbe, ki bi združenjem za varstvo potrošnikov dajala pravico do intervencije v posameznih sporih, v katere so vključeni potrošniki, člen 38 Listine sam po sebi ne more nalagati, da je treba navedeno direktivo razlagati v smislu priznanja te pravice.
- 53 Taka ugotovitev velja tudi za določbe iz člena 47 Listine glede pravice do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, ki vključuje pravno pomoč osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, če je ta pomoč potrebna za učinkovit dostop do sodnega varstva. Ker ista direktiva v postopku med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom zahteva pozitivno posredovanje sodišča, ki odloča v takih sporih, zunaj kroga pogodbenih strank, ni mogoče v vsakem primeru trditi, da je to, da se združenju ne dovoli intervencije v podporo potrošniku, kršitev pravice tega potrošnika do učinkovitega pravnega sredstva, ki jo zagotavlja navedeni člen. Poleg tega intervencije združenja za varstvo potrošnikov ni mogoče šteti za pravno pomoč, ki jo je v skladu z navedenim členom v določenih primerih treba zagotoviti osebam, ki nimajo zadostnih sredstev.

- 54 V zvezi z možnostjo, da se združenje za varstvo potrošnikov v teh okoliščinah sklicuje na isti člen, je treba ugotoviti, da to, da se temu združenju ne dovoli intervencije v postopku, v katerega je vključen potrošnik, ne vpliva na njegovo pravico, ki jo ima kot tovrstno združenje, do učinkovitega pravnega sredstva za obrambo njegovih pravic, zlasti njegovih pravic do skupinske tožbe iz člena 7(2) Direktive 93/13.
- 55 Poleg tega je treba dodati, da lahko združenje v skladu z zadevno nacionalno ureditvijo, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, neposredno zastopa takega potrošnika na podlagi njegovega pooblastila v vseh postopkih, tudi v izvršilnem.
- 56 Iz navedenega izhaja, da nacionalna ureditev, kot je ta v postopku v glavni stvari, s tem ko ne določa, da združenje za varstvo potrošnikov lahko intervenira v izvršilnem postopku na podlagi pravnomočne sodne ali arbitražne odločbe, ne krši načela učinkovitosti.
- 57 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 93/13, predvsem člene 6(1), 7(1) in 8 te direktive, v zvezi s členoma 38 in 47 Listine razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki združenju za varstvo pravic potrošnikov ne dopušča intervencije v podporo potrošniku v izvršilnem postopku zoper tega potrošnika na podlagi pravnomočne arbitražne odločbe.

Drugo vprašanje

- 58 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 37(1) in (3) zakon o izvršbi razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da nacionalno sodišče na podlagi členov 6(1), 7(1) in 8 Direktive 93/13 združenju za varstvo pravic potrošnikov prizna status intervenienta v izvršilnem postopku na podlagi pravnomočne arbitrarne odločbe.
- 59 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem Sodišče dejansko sprašuje po razlagi svojega nacionalnega prava.
- 60 Vendar Sodišče v postopku predhodnega odločanja ni pristojno razlagati določb nacionalnih zakonov in drugih predpisov (glej sodbi z dne 9. septembra 2003 v zadevi Jaeger, C-151/02, Recueil, str. I-8389, točka 43, in z dne 23. marca 2006 v zadevi Enirisorse, C-237/04, ZOdl., str. I-2843, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 61 Ob upoštevanju vseh navedenih preudarkov je treba drugo vprašanje razglasiti za nedopustno.

Stroški

- 62 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, predvsem člene 6(1), 7(1) in 8 te direktive, v zvezi s členoma 38 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki združenju za varstvo pravic potrošnikov ne dopušča intervencije v podporo potrošniku v izvršilnem postopku zoper tega potrošnika na podlagi pravnomočne arbitrarne odločbe.

Podpisi